

דף הנחיות למועמד לבחינה הפסיכומטרית בתנאים מותאמים

היחידה לבחינות מותאמות – "במו"ת"

היחידה לבחינות מותאמות במרכז הארצי לבחינות ולהערכה הוקמה כדי לתת מענה לקשיים של נבחנים בעלי מגבלות פיזיות-רפואיות או לקויות למידה. צוות היחידה מורכב מאנשי מקצוע מתחום הפסיכולוגיה ומתחום המדידה (פסיכומטריקה), ותפקידו לנסות לאפשר לנבחנים אלה לעקוף את הקשיים הנובעים מן המגבלות ומן הליקויים, תוך שמירה על מדידה תקינה ועל הוגנות ושוויוניות כלפי כלל ציבור הנבחנים.

שיקולים מנחים בקביעת תנאים מותאמים

בדיון במתן תנאים מותאמים הדגש הוא על התאמת תנאים למגבלויותיו של הנבחן. מטרת התאמת התנאים היא לעקוף במידת האפשר את הלקות, כאשר הלקות איננה פוגעת ישירות בתחום הנמדד בבחינה. חשוב להדגיש שאין מדובר בפיצוי או בהעדפה מתקנת. יש לזכור שהבחינה הפסיכומטרית שונה במטרתה ובצורתה מבחינות הברורות, ולכן אין הכרח שיינתנו בה אותם התנאים שניתנו לנבחנים בבחינות הברורות המותאמות. מטרתן העיקרית של בחינות הברורות היא בדיקת ידע. תוספת הזמן מסייעת לנבחן להעביר את הידע שלו במלואו ועם זאת אינה משנה את הבחינה שינוי מהותי. לעומת זאת, הבחינה הפסיכומטרית בודקת יכולת חשיבה, ואחד המרכיבים בבדיקה זו הוא מהירות החשיבה. לכן היחידה לבחינות מותאמות אינה מאשרת תנאים מותאמים בבחינה בשל בעיות הקשורות במהירות החשיבה משום שתחום זה נמדד, כאמור, ישירות בבחינה.

לידיעתך:

- *תנאים מותאמים ניתנים לנבחנים שלהם לקות הפוגעת במידה ניכרת בתפקודם.
- *תנאים מותאמים אינם ניתנים עקב מגבלה שמקורה רגשי, כגון חרדת בחינות, או בעיה שמקורה סביבתי, כגון חסך בלימודים.
- *תנאים מותאמים אינם ניתנים בשל שגיאות כתיב או קשיי הבעה, שכן קשיים אלו אינם באים לידי ביטוי בבחינה הפסיכומטרית.

התאמות אפשריות

אלה חלק מן ההתאמות הניתנות:

- *מפע"ם – בחינה ממוחשבת הכוללת תוספת זמן
- *תוספת זמן בכמה מפרקי הבחינה או בכולם
- *הפסקות בין פרקי הבחינה
- *שימוש במחשבון לארבע פעולות החשבון
- *האזנה לבחינה באנגלית
- *הגדלת טופס הבחינה או גיליון התשובות
- *התאמת התנאים הפיזיים בבחינה לפי הצורך עקב מגבלה רפואית כגון נכות, חירשות.

תנאים שאינם ניתנים:

- *מילון אלקטרוני
- *פטור מחלקים מסוימים בבחינה
- *הסבר בנוגע לכוונת השאלות
- *אפשרות לסימון התשובה הנכונה בתוך חוברת הבחינה

מועדי הבחינה בתנאים מותאמים

הבחינות המותאמות נערכות שלוש פעמים בשנה סמוך למועדי הבחינה הפסיכומטרית במרץ/אפריל, ביולי ובדצמבר.

מועד סיום ההרשמה לבחינת **אפריל 2009** הוא 18/2/09.

מועד סיום ההרשמה לבחינת **יולי 2009** הוא 19/5/09.

מועד סיום ההרשמה לבחינת **דצמבר 2009** הוא 4/11/09.

כל החומר הקשור להרשמה חייב להגיע עד ליום סיום ההרשמה לבחינה ולא יאוחר מזה.

מומלץ מאוד להירשם לפחות שלושה חודשים לפני המועד המבוקש שכן תהליך הטיפול בפנייתך מן הרגע שטופס ההרשמה ובקשתך לתנאים מותאמים מגיעים למרכז הארצי ועד שליחת מכתב המפרט את תנאי הבחינה יכול להימשך חודש ימים.

הבחינה המותאמת תיערך ביום הבחינה המצויין בטופס ההרשמה לבחינה או בתוך כמה שבועות לפניו או לאחריו. **אין אפשרות לבחור את יום הבחינה.**

*נבחנים בתנאים מותאמים בשפה שאינה עברית לא ייבחנו בבחינת ידע בעברית (יע"ל). נבחנים אלו צריכים לפנות ישירות לוועדת החריגים באוניברסיטה שהם מתעתדים ללמוד בה ולבקש ממנה הנחיות בנושא זה.

כיצד להירשם לבחינה בתנאים מותאמים

ההרשמה לבחינות המרכז נעשית באמצעות ערכת הרשמה שאותה אפשר לקנות בחנויות "סטימצקי" ובחנויות הספרים האוניברסיטאיות, או באתר האינטרנט של המרכז הארצי www.nite.org.il. את הבקשה לתנאים מותאמים יש לשלוח בצירוף המסמכים הדרושים אל המרכז הארצי לבחינות ולהערכה יחד עם טופס ההרשמה לבחינה. אם נרשמת באינטרנט – עליך לשלוח מיד לאחר הרשמתך את בקשתך להיבחן בתנאים מותאמים, בצירוף המסמכים הדרושים, בדואר רשום אל המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, ולצרף את העתק האסמכתה שקיבלת לאחר הרשמתך באינטרנט. כתובתנו: ת.ד. 26015, ירושלים 91260. **חשוב: אין הרשמה מאוחרת לבחינה בתנאים מותאמים.**

אישורים נדרשים

א. לקוויות למידה

1. **אבחון מקצועי** שנערך ע"י איש מקצוע המוסמך לאבחון לקוויות למידה. לפני האבחון יש לוודא כי המאבחן הוא בעל הכשרה ספציפית בתחום של אבחון מבוגרים לקויי למידה. על האבחון להיערך בשפת האם של המאובחן. יש לצרף אבחון שנערך אחרי גיל 16, ושלא חלפו יותר מחמש שנים ממועד עריכתו. מי שאובחן בגיל צעיר יותר צריך לעבור אבחון נוסף לצורך הגשת הבקשה לתנאים מותאמים בבחינה.
2. **"שאלון למאבחן"** – נוסף על דו"ח האבחון, ימלא המאבחן "שאלון למאבחן". מטרת השאלון הינה, לקבל נתונים מדויקים לגבי תפקודך (נתונים כמותיים נורמטיביים). **באם האבחון עדיין לא בוצע, כדאי להגיע אליו עם השאלון על מנת שהמאבחן יהיה מודע לכל הנתונים אותם אנו דורשים.** אם האבחון כבר נערך והנתונים הנדרשים בשאלון, מופיעים בדו"ח בצורה ברורה ומסודרת, אין צורך לחזור אל המאבחן למילוי השאלון. אם נראה כי חסרים נתונים בדו"ח, יש לחזור אל המאבחן על מנת שישלים את האבחון ויוסיף את הפרטים החסרים. אם אין באפשרותך להשיג את המאבחן שאבחן אותך, ניתן לשלוח את החומר ללא השאלון, והצוות המקצועי ידון בתיקך על סמך הנתונים הקיימים. במקרה כזה יתכן שתידרש השלמת חומר.
3. **אבחונים קודמים** – אם עשית אבחון יותר מפעם אחת, אתה מתבקש לשלוח אלינו את כל דוחויות האבחון שנערכו לך. אם לא נערכו לך אבחונים בגיל צעיר, חשוב לשלוח חומר רקע אחר בו מתועדים קשייך (כגון תיעוד של הוראה מתקנת, תעודות ביי"ס יסודי בהן מוזכרים קשייך וכדומה).
4. **"שאלון לנבחן"** – ימולא על ידיך.

ב. הפרעת קשב וריכוז

1. "שאלון לנבחן".
2. אבחון הפרעת קשב וריכוז צריך לכלול בדיקה מעמיקה וספציפית של תחום הקשב והריכוז בהתאם לדף ההנחיות לאנשי המקצוע (ר' הדף המצורף).

אם נוסף על לקות הלמידה יש מגבלות פיזיות כלשהן, אתה נדרש להעביר לידי היחידה לבחינות מותאמות גם אישורים רפואיים כמפורט להלן.

ג. מגבלות פיזיות

1. "שאלון לנבחן".
2. אבחון של המגבלה הפיזית מטעם איש מקצוע המוסמך לטפל באותה מגבלה. כך למשל, בעיות אורתופדיות ידווחו ע"י אורטופד (ולא ע"י רופא המשפחה). על האבחון להיות עדכני ומפורט ולהצביע על בעיות וקשיים היכולים להתעורר אצל הנבחן במהלך הבחינה, ובכלל זה בעת מילוי גיליון התשובות. אם מדובר בבעיה כרונית, האבחון אינו חייב להיות עדכני, אך הוא חייב לכלול התייחסות לכך שהבעיה כרונית ושהשלכות המגבלה המצוינת במסמך הן קבועות.
3. "שאלון לרופא" - שימולא על-ידי הרופא שערך את הבדיקה.

הטיפול בפנייה

עליך לשלוח את המסמכים הנדרשים, **יחד עם טופס ההרשמה**, אל מרכז הזימונים שבמרכז הארצי לבחינות ולהערכה. **לצורך טיפול יעיל ומקיף חשוב שכל המסמכים יישלחו יחד.** טופס ההרשמה ייקלט במרכז הזימונים, והמסמכים שצורפו אליו יועברו לטיפול היחידה לבחינות מותאמות (במו"ת). מרכז הזימונים ישלח לך אישור על הרשמתך לבחינה ואישור שהחומר נמצא בטיפול צוות במו"ת. בו בזמן יישלח אליך מכתב מן היחידה לבחינות מותאמות בדבר קבלת המסמכים ששלחת לצורך דיון בבקשתך. בתוך חודש ימים מקבלת כל החומר הדרוש במשרדי המרכז הארצי לבחינות תתקבל החלטה אם בחינתך תיערך בתנאים מותאמים, וישלח לביתך מכתב המפרט את החלטת הצוות המקצועי של יחידת במו"ת.

בקשה שלא צורפו אליה כל האישורים הנדרשים שפורטו לעיל, תועבר אף היא אל הצוות המקצועי, אולם ייתכן מאוד שעקב מחסור בנתונים לא יוכל הצוות לדון בבקשה. במקרה כזה יש חשש שהמועמד לא יספיק להשלים את הנתונים החסרים ולהעבירם למרכז הארצי מבעוד מועד. להזכירך: **כל החומר לדיון צריך להגיע עד למועד סיום ההרשמה למועד המבוקש ולא יאוחר ממועד זה.** בשום מקרה לא תינתן אפשרות להשלים את המסמכים לאחר מכן, ואין אפשרות לשלוח מסמכים בפקס. לפיכך, **מומלץ מאוד לשלוח את כל האישורים הנדרשים כבר בעת ההרשמה, וכך להימנע מעגמת נפש.**

ההחלטה הסופית בנוגע להתאמות נתונה בידי המרכז הארצי לבחינות ולהערכה ותיקבע על סמך נתוני האבחון ועל סמך שיקולים פסיכומטריים.

האם אפשר לערער?

כל אדם הנרשם לבחינה ומבקש להיבחן בתנאים מותאמים, זכאי לבדיקה מקיפה ומעמיקה של בקשתו לשם קביעת התנאים שייבחן בהם. בדיקה כזו נעשית פעם אחת לכל מועד בחינה, ללא תשלום נוסף.

הטיפול בפנייה של מועמדים המבקשים להיבחן בתנאים מותאמים נערך בשני שלבים:

בשלב הראשון נערך הטיפול בטופסי ההרשמה, בדיוק כמו בטופסי ההרשמה של שאר הנרשמים הנבחנים בתנאים רגילים. עלות הטיפול בשלב הזה מכוסה על ידי דמי ההרשמה לבחינה.

בשלב השני מועבר החומר ליחידה לבחינות מותאמות (במו"ת), ושם נערכת עבודה משרדית נפרדת וכן בדיקה קפדנית של צוות מקצועי מתחום הפסיכולוגיה ומתחומים מקצועיים נוספים, בהתאם לאופי הפנייה. בטיפול בשלב זה מושקעים זמן רב ועבודה רבה של אנשי מקצוע, והעלויות הכרוכות בו גבוהות. עלויות אלו אינן מכוסות על ידי דמי ההרשמה, אולם לא נדרש בעבורן תשלום מיוחד, וזאת מתוך רצון לאפשר לכל נרשם להיבחן בתנאים המתאימים לו ביותר.

עם זאת, כאשר נבחן מערער על החלטת הצוות המקצועי או מוסיף מסמכים לצורך דיון מחודש בעניינו, נדרשת שוב התייחסות מעמיקה אל כל התיק, וזאת גם אם צורף מסמך חדש אחד בלבד. לפיכך, מי ששולח חומר נוסף לדיון בעניינו **לאחר** שהגיש את בקשתו הראשונית לבחינה בתנאים מותאמים, מכל סיבה שהיא, יידרש להשתתף בעלות של בדיקה מקצועית חוזרת. דמי הטיפול במקרה כזה הם 180 שקלים. במקרה של ערעור שני ללא חומר מקצועי נוסף – לא ייערך דיון בבקשה – גם אם הנבחן שילם שוב את שובר התשלום בגין הערעור.

אנו חוזרים וממליצים אפוא לשלוח כבר בעת ההרשמה הראשונית לבחינה את כל המסמכים והאישורים הדרושים לדיון בבקשה, על פי הפירוט בדף ההסבר לנבחנים המבקשים בחינה מותאמת. נרשמים שישלחו כעבור זמן-מה מסמכים נוספים, וכל הנרשמים המבקשים דיון חוזר בעניינם, יחויבו כאמור להשתתף בעלות של הבדיקה החוזרת, גם אם טרם נמסרה להם ההחלטה בעניינם.

תודה על תשומת הלב

אנו מקווים שדברים אלה סייעו לך להבין את הדרישות ואת הנהלים המיוחדים הנחוצים לשם דיון במתן תנאים מותאמים בבחינה הפסיכומטרית. חשוב לנו להדגיש כי נהלים אלה, גם אם אינם נוחים לעתים לנבחן, נועדו לסייע בהתאמת תנאי הבחינה, תוך שמירה על הוגנות כלפי ציבור הנבחנים כולו.